

Denne artikel er udgivet i det elektroniske tidsskrift
Artikler fra Trafikdage på Aalborg Universitet
(Proceedings from the Annual Transport Conference
at Aalborg University)
ISSN 1603-9696
<https://journals.aau.dk/index.php/td>

Cyklisters tryghed ved fremført og afkortet cykelsti

Ida Marie Østergaard (imos@vd.dk), Vejdirektoratet
Marianne Weinreich (mwein@ramboll.dk), Rambøll
Helle Huse (hhu@ramboll.dk), Rambøll

Abstrakt

Tidligere gennemførte analyser viser, at kryds med afkortede cykelstier er mest sikre for cyklisterne. Der etableres dog fortsat mange kryds med fremførte cykelstier, da det vurderes, at cyklisterne er mest trygge i kryds med fremførte cykelstier. Der findes kun få analyser af cyklisters oplevelse af at færdes i hhv. kryds med fremført og afkortet cykelsti. For at øge vidensniveauet omkring dette har Vejdirektoratet fået gennemført en analyse omfattende dels et litteraturstudie, en spørgeskemaundersøgelse blandt cyklister samt en række fokusgruppeinterviews med cyklister.

Artiklens baggrund og formål

Vejdirektoratet har i 2019/2020 fået udført evalueringen "Trafiksikkerhed ved afkortede og fremførte cykelstier i signalregulerede kryds". Denne evaluering viser, at afkortede cykelstier giver de mest sikre kryds for cyklister.

Der etableres fortsat mange signalregulerede kryds med fremførte cykelstier af hensyn til fremme af cyklismen, da det generelt vurderes, at cyklister er mere trygge i kryds med fremført cykelsti. Vidensniveauet om cyklisternes reelle oplevelse af at færdes i signalregulerede kryds med afkortet cykelsti kontra kryds med fremført cykelsti er forholdsvist begrænset, da der kun er udført få undersøgelser af dette.

Vejdirektoratet har derfor fået gennemført en undersøgelse, hvis formål er at øge vidensniveauet om cyklisternes oplevelse af tryghed i kryds med henholdsvis afkortede og fremførte cykelstier. Målet er at anvende denne viden til i fremtiden at etablere kryds, der både er sikre og trygge for cyklisterne at færdes i.

Undersøgelsen har til formål at få svar på følgende spørgsmål:

- Hvordan oplever cyklister trygheden i kryds med hhv. fremført og afkortet cykelsti?
- Er der forskelle på cyklisternes oplevelse afhængigt af deres alder, køn, om de cykler med børn, eller hvilken type af cyklist de er?

- Undlader cyklister at bruge cyklen, hvis der er kryds med afkortet cykelsti, vælger de andre veje, eller er de mere opmærksomme?
- I hvor høj grad er cyklisterne opmærksomme på den reelle forskel i risiko?
- Hvordan mener cyklisterne, utrygheden kan mindskes ved afkortede cykelstier?
- Vil information om den reelle ulykkesrisiko i fremførte cykelstier kunne ændre oplevelsen af tryghed?

Undersøgelsen er udarbejdet af Rambøll i samarbejde med vejregelgrupperne Trafiksikkerhed og Byernes trafikarealer.

Anvendte metoder, analyser og fremgangsmåde

Undersøgelsen består af følgende delelementer:

- Et mindre litteraturstudie
- En spørgeskemaundersøgelse
- Fokusgruppeinterviews

Litteraturstudiet har fokus på den oplevede tryghed og har primært omfattet dansk litteratur fundet gennem søgninger på internettet, litteraturlister i relevante publikationer, forespørgsler i faglige netværk mm. Formålet med litteraturstudiet er dels at afdække eksisterende viden om cyklisters tryghed i kryds samt dels at give input til brug for spørgeundersøgelsen

Spørgeskemaundersøgelsen er gennemført som en internetbaseret undersøgelse i Rambølls survey-program SurveyXact. Undersøgelsen er gennemført i perioden fra slutningen af august til slutningen af september 2021.

Formålet med spørgeundersøgelsen var at få viden om et bredt udsnit af danske cyklisters oplevelse af tryghed i kryds med afkortet og fremført cykelsti på et sammenligneligt grundlagt samt kortlægge om denne oplevelse er forskellig afhængig af bl.a. køn, alder, cyklisttype mm. Undersøgelsen blev delt via en lang række kommuners sociale medier, via Cyklistforbundets nyhedsbrev, på Vejdirektoratets intranet og via LinkedIn. I alt har 1.898 cyklister besvaret hele spørgeskemaundersøgelsen.

Spørgeskemaet blev udviklet i et tæt samarbejde mellem en ad hoc gruppe bestående af medlemmer fra vejregelgrupperne Trafiksikkerhed og Byernes trafikarealer samt Rambøll. Gruppen havde mange overvejelser om, hvordan spørgsmålene skulle stilles for at få den viden, som vi gerne ville have, og så der var sammenlignelighed mellem de to løsninger.

Der blev gennemført fire online fokusgruppeinterviews med i alt 17 cyklister. Formålet med fokusgruppeinterviewene var at uddybe svarene fra spørgeundersøgelsen og få mere nuanceret viden om de faktorer, der er årsag til cyklisternes tryghed/utryghed i kryds med fremførte og afkortede cykelstier, og hvordan utrygheden evt. kan reduceres.

Resultater

Der er udarbejdet en rapport med resultaterne af undersøgelserne, som publiceres på vejreglernes hjemmeside.

Rapporten beskriver formål og baggrund for undersøgelsen, hovedkonklusioner, resultaterne af de enkelte spørgsmål i spørgeundersøgelsen og krydsninger mellem spørgsmål. Cyklisternes holdninger og udsagn fra

fokusgruppeinterviewene er inddraget i rapporten til at eksemplificere og nuancere resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen.

Hovedresultaterne i undersøgelsen er:

Fremført cykelsti opleves som en tryk løsning af hovedparten af cyklisterne. Det skyldes især, at cyklisterne er adskilt fra motorkøretøjer og har sit eget areal. Nogle cyklister bemærker, at dette kan give en "falsk tryghed", og at det kan betyde, at man er mindre opmærksom i krydset.

Afkortet cykelsti opleves som en utryk eller meget utryk løsning for over halvdelen af cyklisterne. Årsagen til utrygheden er især flettesituationen med bilisterne samt det at dele areal med bilisterne. Det er særligt utrygt, når man cykler med børn, og kvinder oplever det som mere utrygt end mænd. Årsagen til utrygheden synes at hænge sammen med, at over halvdelen af cyklisterne oplever stykket frem mod krydset ved den afkortede cykelsti som uoverskueligt.

Der er stor usikkerhed omkring placeringen ved den afkortede cykelsti. Dels er ca. ¼ af cyklisterne i tvivl om, hvor de skal placere sig, og dels er der meget stor forskel på, om cyklisterne placerer sig til højre, til venstre eller bagved bilerne. Flest svarer, at det afhænger af situationen.

Cyklisterne angiver generelt at have øget opmærksomhed frem mod kryds, men mest i kryds med afkortet cykelsti. Knap halvdelen af cyklisterne har øget opmærksomhed frem mod kryds med fremført cykelsti og stort set alle cyklister har øget opmærksomhed frem mod kryds med afkortet cykelsti.

For omkring halvdelen af cyklisterne betyder kryds med fremført eller afkortet cykelsti ikke noget i forhold til hvilken rute, de vælger, hvis de cykler uden børn eller i forhold til, hvor meget de cykler. For deltagerne i fokusgrupperne har afkortet eller fremført cykelsti ingen betydning for valg af rute. Det er primært trængsel og mange stop, der kan få cyklisterne til at vælge en anden rute.

Godt ¼ af cyklisterne tror, at risikoen for cyklistulykker er størst ved fremført cykelsti. En del af disse cyklister begrundet det i kommentarerne og i fokusgruppeinterviewene med, at øget opmærksomhed mellem cyklister og bilister gør, at de tror, at denne løsning er mest sikker. Flere nævner, at de tror, at den fremførte cykelsti giver mindre opmærksomhed/falsk tryghed.

Ud fra fokusgruppeinterviewene tyder det ikke på, at oplysning om, at ulykkesrisikoen ved den fremførte cykelsti er størst, vil ændre cyklisternes oplevelse af, at denne løsning er mest tryk. Ud fra spørgeskemaundersøgelsen ses det, at de cyklister, der tror, at den afkortede cykelsti har den største ulykkesrisiko er mere utrykke i kryds med afkortede cykelstier end cyklister, der tror, at kryds med fremført cykelsti har den største ulykkesrisiko.